

ANMELDELSER.

Vort Lands Dyreliv. Skildret af danske zoologer. Redigeret af F. W. BRÆSTRUP, GUNNAR THORSON og ELISE WÆSENBERG-LUND. III. bind: indvandring og dyregeografi, dyresamfund, livsvaner, dyreverdenen og mennesket (410 pp., mange tekstill.) 1950. — GYLDENDAL, København. Pris 45 kr. pr. bind, heftet; hele værket 135 kr., indb. i skind 185 kr.

Bind I har allerede været anmeldt (D. O. F. T. 44, 1950, p. 113) af OTTO WILHJELM. Bind II (fisk, hvirvelløse dyr, urdyr) indeholder meget lidt om fugle (visse snyltere) og skal derfor ikke anmeldes i dette tidsskrift. Bindene kan forøvrigt ikke købes særskilt.

Bind III indeholder derimod adskilligt af interesse for ornithologer. Allerede i det første afsnit omtales fugle, der er uddøde eller indvandrede særlig som følge af klimaændringer. I andet afsnit om de danske dyresamfund, skrevet af førende hydrobiologer og land-, særlig insektøkologer, får fuglene derimod i de mange artikler en noget stedmoderlig behandling. Efter den manglende omtale at dømme skulle man tro, at der ingen fugle fandtes inden for havets og de ferske vandes dyrelivs rammer. Og selv om fugle ganske vist omtales mere eller mindre under de andre land-skabstyper, særlig skoven og heden, vil de fleste ornithologer nok synes, at fuglene i de fleste af disse artikler er blevet forfordelt til fordel for f. eks. insekterne.

Anderledes i det tredje afsnit, dyrenes livsvaner. Særlig i artiklerne om dyrepsykologi af cand. mag. HOLGER POULSEN, om territorialvaner af dr. phil. F. W. BRÆSTRUP og om vandringer af dr. phil. FINN SALOMONSEN vil der findes meget af ornithologisk interesse, bl. a. en hel del oplysende illustrationer. Til gengæld er der her en tendens hos fagornithologerne til at lade fuglene dominere i billedet. 19 af de 27 illustrationer til artiklen om dyrepsykologi er således ornithologiske. Til overflod, eller vel rettere til vidnesbyrd om en vis mangel på redaktionel koordination, er territorialvaner hos fugle omtalt og afbildet både i POULSENS og BRÆSTRUPS artikler.

Men også i dr. phil. H. M. THAMDRUPS artikler om dyrenes ernæring, i mag. scient. ELISE WÆSENBERG-LUNDS om parasiterne og dr. phil. H. VOLSØES artikler om omsorg for afkommet og forplantning er der ornithologiske oplysninger. En artikel om overvintring drejer sig derimod udelukkende om lavere dyrs overvintring.

I fjerde afsnit har kun dr. BRÆSTRUPS artikel om "Vildtet og de skadelige smågnavere" interesse i ornithologisk henseende. Trods titlen indeholder denne artikel, som et par underafdelingens titler også viser, en hel del om fugle, bl. a. om de periodiske svingninger i fuglepopulationer (f. eks. Silkehale).

Den egentlige interesse for ornithologer har dette almen-zoologiske bind, fordi fuglene deri indgår i problembehandlingerne sammen med de andre dyr og derfor ses i relation til disse og i større perspektiv, som f. eks. i dr. SALOMONSENS artikel om vandringer, der foruden fugletrækket

også omfatter vandringer af tildels lignende natur hos insekter, fisk og pattedyr. Flere amerikanske sommerfugle foretager trækvandringer ganske svarende til fuglenes! Denne artikel om vandringer erstatter langtfra et optryk eller en ny udgave af samme forfatters "Fugletrækket over Danmark" (1938), som ikke er til at opdrive på bogmarkedet. Kommer denne uundværlige bog snart igen?

Iøvrigt er dette bind af "Vort Lands Dyreliv" af ualmindelig stor interesse for alle, der er interesseret i danske dyrs biologi og deres forhold til omverden, også til mennesket; og alle sådanne vil være glade ved at eje hele dette lødige værk. Anm. har i øvrigt tildels ud fra andre synspunkter fornylig anmeldt hele værket i "Naturhistorisk Tidende".

AXEL M. HEMMINGSEN.

H. T. GOSNELL: *The Science of Birdnesting*. (85 pp., ill., 8 dobbelttavler med fotografier af reder). — C. H. GOWLAND, Barnston, Wirral, 1947. Pris: 5 sh. 6 d.

Forf., der er et fremtrædende medlem af the Jourdain Society (tidligere British Oological Society, skriver i forordet bl. a., at hans hensigt med denne lille bog er vejledning for den, der vil finde fuglereder, og opmuntring for den enkelte til at udarbejde et selvstændigt system. Derefter følger et indledende afsnit om udstyr til og forholdsregler under ekskursioner samt om præparation og etikettering af eventuelt indsamlet materiale. Efter dette behandles på 60 sider et udvalg af britiske ynglefugle. Ved hver art omtales feltornithologiske kendetegn, rede og fuglenes opførsel her. Eventuelle muligheder for fejltagelser fremhæves. LØPP.

WOLFGANG MAKATSCH: *Die Vogelwelt Macedoniens*. (452 pp., 16 tavler, hvoraf 2 kort og 14 farvetavler af fugle og æg, 145 fotografier, 6 kort som tekstfigurer). — AKADEMISCHE VERLAGSGESELLSCHAFT GEEST & PORTIG K.-G., Leipzig 1950. Pris: 46 østmark.

En flittigt udarbejdet monografi over fuglefaunaen i Makedonien, nærmere betegnet den sydlige del af Jugoslavien til 42° n. br., det sydvestlige Bulgarien og den del af Grækenland, som ligger mellem disse områder og kysten. Undersøgelserne påbegyndtes i foråret 1938 og fortsattes med visse afbrydelser til september 1944. I forordet gør forf. rede for værkets plan og tilblivelse, og han takker en lang række ornithologer, der har haft betydning for hans arbejde; her ser man foruden tyske navne omtale af folk fra Grækenland, England, Jugoslavien, Ungarn og Rusland.

Selve teksten falder i 2 afdelinger. I den første, almindelige del, som fylder 85 sider, behandles først Makedoniens geografi; dernæst findes en ornithologisk-historisk redegørelse og omtale af forf.s ophold i området, forskydninger i fuglefaunaens sammensætning, træk og jagt samt til slut en udførlig liste over fuglearter, der er påvist i Makedonien. I den specielle del, der er på 350 sider, omtales de enkelte fugle art for art. Teksten er måske noget bred, men meget grundig og med mange enkeltheder, så den indeholder et væld af oplysninger, økologi, forplantningsbiologi, udbredelse og forekomst i det undersøgte område. Hvor der foreligger ind

samlet materiale af fugle og æg, diskuteres dette, og mål o. s. v. opgives. En fyldig litteraturfortegnelse og en god index afslutter bogen.

Papiret er ikke første klasses, billederne tåleligt reproduceret, men heller ikke mere; mange af fotografierne kunde være kommet mere til deres ret på bedre papir. Som helhed er det dog en god og smuk bog, som man har grund til at lykønske forf. med. LØPP.

SVERRE PATURSSON: Fuglameingi er landsvirði. (VIII + 36 pp., 16 tekstfig.). — LANDNÁM, Tórshavn. Pris: 3.50 kr.

S. PATURSSON, som HANS A. DJURHUUS introducerer for læserne i forordet, er en fremskridtsmand, der bl. a. har stiftet den færøske turistforening, og nu møder han også på dette felt frem som foregangsmand, idet han med denne lille bog forsøger at vække færingernes interesse for deres — for visse arters vedkommende — uddøende fugleverden.

Der gives en historisk oversigt over de ca. 15 arter, der er ved at uddø; dog savner man en omtale af Klippeduen. Patursson har sat sig godt ind i sit stof og har læst en stor del af de gamle beretninger om Færøernes fugleliv. Det eneste nye, der kommer frem, er, at en af de sidste Gejrfugle, der blev dræbt på Færøerne, dræbtes af en vis Sjurður i Pállsstovu på Hestø omkring 1800.

Bogen slutter med en kraftig opfordring til det færøske folk om at vågne op og se den fare, fugleverdenen er i, og til at beskytte fuglene på alle måder. Der henvises til fuglearter som Tejst og Storkjove, der er blevet reddet ved totalfredning, og der opfordres stærkt til at fortsætte dette arbejde.

Bogen er godt skrevet og skal nok virke efter hensigten, hvis den bliver læst; men det er sørgeligt, at en bog med en så vigtig mission ikke kan udstyres med et godt valgt og velreproduceret billedmateriale, for på dette punkt er den under lavmål, og desuden vil de, der eventuelt ønsker at læse mere om emnet, savne en litteraturhenvisning.

A. NØRREANG.

A. L. J. VAN IJZENDORN: The Breeding-Birds of the Netherlands. (73 pp., 8 fotogr. tavler, 1 kort). — BRILL, Leiden 1950. Pris: 6.25 fl.

Denne bog om de hollandske ynglefugle minder ikke lidt om dr. JESPERSENS tilsvarende danske (ref. i D. O. F. T. 40, 1946, p. 270). Den skal ligesom denne informere udlændinge om landets ynglefugle, om disses udbredelse, sjældenhed m. m., men den går noget videre end den danske i beskrivelsen af enkeltheder. Der ligger mange års tålmodigt samlearbejde i de knappe, men udtømmende opgivelser om hver af de 184 hollandske ynglende arter, hvis udbredelse i detaljer herved gøres let tilgængelig. Et sammenfattende kapitel omhandler de især i de senere år foregåede forandringer i sammensætningen af faunaen, såvel tilvækst som afgang. Man ser til sin beklagelse at arter som Ravn, Hjejlen og Mellemflagspætten, som også herhjemme er på retur, i de senere år er uddøde i Holland. Værket er uundværligt for enhver, der giver sig af med

mellemeuropæiske fugle. Gode indices og et praktisk kort afslutter denne fortrinlige lille bog.

F. S.

F. JENSENIUS MADSEN & R. SPÆRCK: On the Feeding Habits of the Southern Cormorant (*Phalacrocorax carbo sinensis* Shaw) in Denmark. — Danish Review of Game Biology 1, part 3, 1950, p. 45—76, 2 tekstfig., 3 tabeller.

En fortræffelig behandling af Skarvens føde i Danmark, baseret på en undersøgelse af mange hundrede maver og med særligt henblik på den påståede skade, Skarven menes at forøve på fiskeriet. Hovedføden udgøres af sild (34 %), ål (22 %), ålekvabbe (22 %) og torsk (10 %). Der gøres opmærksom på det ejendommelige forhold, at Skarven her i landet (i modsætning til England) kun sjældent fisker i ferskvand. Forff. kommer til det resultat, at skaden på saltvandsfiskeriet er ganske ubetydeligt. Ålefiskeriet i Horsens Fjord er tværtimod steget siden Skarverne slog sig ned på Vårsø. Skaden på fiskene i bundgarn og åluser kan let formindskes ved at anbringe søm på bundgarnspælene, så Skarven ikke kan benytte dem som udkigsposter. Mange interessante biologiske iagttagelser er indstrøet i teksten og kommenteret af forff., men man er ikke altid klar over, om de pågældende iagttagelser er gjort her i landet eller er baseret på angivelser i litteraturen. Der er taget hensyn til tidligere undersøgelser, der kritisk gennemgås og sammenlignes med de nye danske undersøgelser. Afhandlingen giver på alle punkter en saglig og udtømmende redegørelse, og man må håbe, at vildtundersøgelseernes mange andre maveanalyser snart vil få en lige så fortrinlig behandling.

F. S.

H. POULSEN: Morphological and Ethological Notes on a Hybrid between a Domestic Duck and a Domestic Goose. — Behaviour 3, 1950, p. 99—104, 1 tavle.

Bastarder mellem gæs og ænder er uhyre sjældne. Der kendtes med sikkerhed kun et eksemplar, da Zool. Have fik foræret en sådan bastard i 1947. HOLGER POULSEN har fulgt dens liv og har både i dens udseende og opførsel fundet så vel gåse- som andelignende træk. Det er en han, men den har aldrig vist nogen seksuel aktivitet. Påvirkning med køns-hormoner viste sig virkningsløs, og det samme var tilfældet med gonodatrope hormoner. Forf. slutter derfor med rette, at bastardens nervesystem er ganske ude af stand til at frembringe nogen seksuelle ytringer.

F. S.